

57/16

מבוא
התפילה

לו. לה) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, כיון שאמר למעני, יראה שהוא מתנחם בנחמות. וגם על שם 'אמרינן בפ"ק דברכות (ג. א): בשעה שישראל נכנסים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועונין אמן יהא שמו הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך ש'קלטין אותו בביתו כך, אוי לו לאב שהגלה את בני אוי להם לבנים שגלו מעל 'ולחן אביהם. ולפי שאין שמחה לפניו באותה שעה אלא כמו דאגה על חורבן הבית ועל גלותינו, אנו מתפללין שיתנחם בקרב מאותה דאגה וימהר לגאלנו. דאמרינן בעלמא כלומר, האמורות בעולם לפני אדם לשבחם בדם. ואמרו אמן ע"ש ואמר כל העם אמן (דברים כז, טז).

תתקבל צל יתרון ובעותהון דכל ישראל ע"ש אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (בראשון מח, כב), ומתרגמין בתרגום ירושלמי (לפנינו באתקלוס), בצלותי ובעותי, ולכן סומן זה לזה. קדם אבותהון די בשמיא ואמרו אמן, לשון חכמים הוא שאומר בכמה מקומות, לפני אביהם שבשמים.

על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל תלמידי תלמידיהון, ע"ש לא ימוש מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך וגומר (ישעיה נט, טא), וכמו שפירשנו בברכת הערב נא. דעסקין באורייתא קדישתא ע"ש והגית בו יומם ולילה (יהושע א, ח). ורוב שלוחי צבור אומרים באורייתא קדישא וטעות הוא, דאורייתא היא לשון נקבה וקדישא לשון זכר, ולכן צריך לומר קדישתא. די באתרא הדין די בכל אתר ואתר אינו חוזר על התורה, אלא על החכמים שזכר, וכן הוא שיעורו, על ישראל ועל רבנן די באתרא הדין וכו'. יהא חנא וחסדיא ע"ש ותשא חן וחסד לפניו (אסתר ב, יז). ורחמי ע"ש רחם ארחמנו (ירמיה לא, כ). מן קדם מרי שמיא וארעא ואמרו אמן ע"ש בה' אלהי השמים ואלהי הארץ (בראשית פ, ג).

יהא שלמא רבא מן שמיא ע"ש יהי שלום בחילך (תהלים קכז, ז). והטעם שנקבע השלום אחרונה לפי שהוא שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר ביוצר, עושה שלום ובורא את הכל. ותניא בתורת כהנים (בחוקותי א): ושמא תאמר הרי מאכל הרי משתה, אם אין שלום אין כלום, ת"ל (ויקרא טו, ז) ותנוי שלום בארץ וגו', מגיד שהשלום שקול כנגד הכל. גדול השלום, שהשם הגדול הנכתב בקדושה, אמר הקב"ה ימחה על המים כדי לשום שלום בין איש לאשתו (חולין קמא א). גדול השלום, שמשבחה את התורה בשלום, שנאמר (משלי ג, יז) וכל נתיבותיה שלום. גדול השלום, שאפילו העליונים שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא עין רעה, צריכין שלום, שנאמר (איוב כה, ב) עושה שלום כמרומיו.

חיים ע"ש בקרב שנים חייהו (חבקוק ג, ב), וכתוב (ישעיה לח, טז) אדני עליהם יחיו. ושובע ע"ש שובע שמחות את פניך (תהלים טז, יא), וכתוב (תהלים קמה, יז) ומשביע לכל חי רצון. וישועה ע"ש ויהי לי לישועה (שמות טו, ב), וכתוב (דברי הימים א טז, לה) הושיענו אלהי ישענו. ונחמה ע"ש כי נחם ה' ציון (ישעיה נא, ג), וכתוב (תהלים צד, יט) תנחומיך ישעשעו נפשי. ושובא ע"ש תרגום ומלט הוא את העיר בחכמתו (קהלת ט, טו). ודפואה ע"ש הנני מעלה לה ארוכה ומרפא (ירמיה לג, ו), ונאולה ע"ש גאל ה' את יעקב עבדו (ישעיה מד, כג). וסליחה ע"ש כי עמך הסליחה (תהלים קל, ד), וכתוב (תהלים פו, ה) כי אתה

שער שביעי תפלה למשה סימן עשירי

כצח והוד שלוח עליהן. הם בחינות לנשמתן של ישראל. ימשיך השלום לדבור עיי נא חכמי וביני.

בְּאַרְמְנוֹתַיךָ : לְמַעַן אֲחִי וְרָעִי אֲדַבְרָה נָא

שלום רביעי בנצח. המלכות בית לחכמה ולבינה. מחיסוד בעלת הקשת.

שָׁלוֹם בְּךָ : לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבִיקָשָׁה

יסוד המטיב למלכות. העתק הנשמות מהנצח הוד ביסוד דחינו בניס לבניך. הוד.

טוֹב כָּךְ : וְרֵאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם

בנשמות שהם ננדיות ללמודים העליונים. יסוד המתנדל. המאחבים חת"ת במלכות.

עַל יִשְׂרָאֵל : שָׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ

סאין קליפה נדבקת אליהם. סוד המלכות השוכנת בישראל.

וְאִין לָמוֹ מִכְּשׁוֹל : יְהוָה עִזְּךָ לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה

השלום השביעי נגד המלכות וחם י שלומות.

יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם :

(ואח"כ נוכחיס לומר קדיש) וכהה הקדיש עד
 ואמרו למן פי' לעילא בשער רביעי
 ומתקבל פי' לעילא בשער ז'. אמנם יתא שלמה
 רבא ועל ישראל לא פירשנו אותה וברי פרושס יה"א
 היינו יה"א וכמו שגלת יה"א חכמה ובינה יה"א הי'
 וקושרס יחד ע"י הכתר כן יה"א יה"א חכמה ובינה
 ועליהם א' כתר. שלמה היסוד רב דפי' לעילא
 דחינו סוד ואת בריתי אקים. מן שמיא שטיקר
 השלום ונידולו בוא מן כת"ת הכק' שמיס. חיים
 מן הבינה. ושבע התייס מג' ראשונות ושבע מ"ס.
 וישועה מן החסד. ונחמה מן הגבורה שמדה זו
 מנחם הבינה כלומרנו אטו תנחמנו. ושגלה מלך
 הגבורה המללג בת"ת ביהות דיניה להללה ורפואה
 בת"ת מן הכתר. וגאולה מן הנלח שהם ארבעס
 גאולות ומחלפת מהנלח כדפי' בפ' אמור פי'
 וסליחה וכפרה פס מהבינה כבוד. וריוח מהיסוד
 המרויח. והללה למלכות. והיינו לנו ולכל ישראל שאת
 מושרשים בה ונשמותי בה ובשלומה לנו שלום.
 ויש קדיש שמומרים על ישראל ועל רבנן. היינו
 ישראל פי'ת. רבנן הם שמיא והלל חסד
 וגבורה הללו מתירין והללו אוסרין. ועל סלמדיהון
 הנלח והבוד. וסלמדי סלמדיהון כהעתיקס עיי
 היסוד למלכות. ועסקין בלורייתם להמשיך מהת"ת
 הנקשר למעלה. די באסרס הדין במלכות ודי בכל
 אסר ואסר לפי הבחינות. יה"א מג' ראשונות כדפי'
 לנא ולסון ולסון כל הנעשים מרכבה אליהם. חנא
 מן הבינה וחסדא מן החכמה שורס החסדים וחי
 ורחמי מן הכתר שורס הרחמים והדין. מן קדס
 דחינו הכתר הקודס לחכמה ולבינה. מארי שמיא
 בת"ת וטרפת המלכות.

עַל יִשְׂרָאֵל

שמאי והלל חסד ונבורה.

וְעַל רַבָּנָן

הנצח וההוד.

וְעַל תַּלְמִידֵי הַדוֹן וְעַל

בהעתיקם עיי היסוד למלכות.

תַּלְמִידֵי תַּלְמִידֵי הַדוֹן

להמשיך מהת"ת הנקשר למעלה.

הָעֹסְקִין בְּאוֹרֵי תֵּא

קדישתא

במלכות.

דִּי בְּאַתְרָא הָרִין וְדִי

לפי הבחינות.

בְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר

כל הנעשי מרכבה.

יְהֵא לְהוֹן וְלְכוּן

מג' ראשונות.

על ישראל ועל רבנן. ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא קדין ודי בכל אמר ואמר. זהא להון ולנא שלמא (רבא) חנא וחסדא ורחמין וסיון אריכין ומזוני רויחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא (וארעא) ואמרו אמן:

◆ עמק ברכה ◆

שלמא חונא: ובסידורים כתוב "שלמא רבא".
וברמב"ם ליתא כלל. וכן בסידורי ספרד
ליתא רק "חינא וחסדא ורחמין". וברמב"ם מוסיף
"וסייתא ורווחא מקדם אבוהון דבשמיא ואמרו
אמן". וכך נראה שלא לגרוס "שלמא רבא",
דא"כ אין מקום לומר אח"כ "זהא שלמא רבא מן
שמיא וחיים", דהא כבר התפלל על זה. ואפשר
דמשום כך נהגו בקהלות פולין להוסיף בקדיש
דרבנן ולומר וחיים טובים, לפי שכבר התפללו
על חיים ארוכים, משנים בכאן לומר וחיים
טובים. וא"כ הי' נראה לי לומר רק "זהא כו'
שלמא חונא". ואח"כ כשאומר "זהא שלמא
רבא" הוי תפלה חדשה. וכדרך שאמרין
מעיקרא זכרנו לחיים ואח"כ וכתוב לחיים
טובים. וכתבו הפוסקים שם שמתחלה מבקש על
קל ואח"כ על חמור יותר, עיי"ש (בסי' תקפ"ב)
שוב ראיתי בריעב"ץ ז"ל שנוסחתו כאן ג"כ רק
"שלמא" לחוד, ואולי מטעם שכתבתי.

חינא וחסדא ורחמין: ענינם אחד. כמו (אסתר
ב' י"ז) ותשא חן וחסד. כי המחונן בעיני
חבירו, ישא חסד ממנו. וכך ורחמין. הלא תראה
כי במשלי (א' ט') וכן בכל המקומות שנמצא
לשון חן, התרגם חסדא. ובתהלים (פ"ד י"א) חן
וכבוד מתרגם חינא ויקרא. ובבראשית (ו' ח') וכן
בכל המקומות שבתורה, חן תרגם אונקלוס
רחמין. ואמנם יש הבדל ביניהם - דהא כתיב
(שמות ל"ג י"ט) וחנותי את אשר אחון ורחמתי
את אשר ארחם, ומדפלגיננהו, ש"מ דתרי מילי
נינהו. ועוד שהרי בייג מדות נחשבים רחום
וחנון לשתיים. ועיין ראב"ע ז"ל, שם ובתוס' (ר"ה
ד"ז ע"ב) בהג"ה. מיהו מהמקומות שבתרגום
שציינתי, משמע שחינא וחסדא ורחמין ענין
אחד ממש הוא, שהרי כולם תרגום של חן הוא.
ואמנם נראה לי כי יש הבדל בין חן לחסד, דחן
הוא שהמחונן נעשה ראוי והגון בעיני
החונן, שיתן לו, אעפ"י שמצד עצמו אינו הגון
שישפיע עליו כל כך טובה. וכמו בנח שהי'

על ישראל ועל רבנן: הנהיגו להוסיף תפלה
על הרבנים ותלמידיהם ולומדי תורה בקדיש
שאומרים אחר לימוד תורה שבעל פה. וזה
לכבוד לומדי תורה, ואגבן מברכין ג"כ לכל
ישראל שמחזיקין ידי לומדי תורה. ומשום כבודה
של האומה התחיל ב"על ישראל", להקדימם
לרבנן. ודוקא על תורה שבעל פה אומרים זאת
התפלה, לפי שנמסרה לחכמים לדרשה, משא"כ
תורה שבכתב, ככתבה לכל מסורה.

ועל כל תלמידי תלמידיהון: הא דלא אמרינן
"על כל ישראל" כמו שאומרים ביהא שלמא
רבא כו' "ועל כל ישראל", שא"כ לא יוצדק לומר
אח"כ "ועל רבנן" שהרי הם ג"כ בכלל כל ישראל.
וכאן רצו לבקש על כל אחד ואחד לחוד. והא דלא
אמרינן "על כל רבנן", משום דלא אמר "על
ישראל" לאו אורח ארעא למימר הכי "על כל",
שמשמע אבל לא "על כל ישראל". וכן נמי טעמא
דלא אמרינן "על כל תלמידיהון". משא"כ כל
תלמידי תלמידיהון, שהוא יותר בריבוי, שגם
הקטנים בכלל, כן אמרינן (כ) ואף דבישראל לחוד
ג"כ רבנן בכלל, דאטו רבנן לאוו ישראל נינהו,
מ"מ כשחושב אח"כ להדיא את הרבנן מובן היטיב
שלשון "על ישראל" אינו לשון כולל, מן דעסקין:
המ"ם קמוצה. כך הניקוד בדניאל ובעזרא בהרבה
מקומות. ובנוסחות ספרד והרמב"ם "תלמידי
תלמידיהון דעסקין באורייתא", כו'.

יהא להון ולנא: כצ"ל. בנוסחת הרמב"ם
איתא "להון" לחוד, וכך בסידורי ספרדים.
ובסידורים איתא "להון" ולכון, כלומר, שמברך
גם להנוכחים בבית הכנסת. והלשון תימה,
דא"כ הרי הוא מוציא עצמו מכלל המתברכים.
ובשלמא אי לא אמר כלל "ולכון" או כולם
נכללים בכלל כל ישראל, והוא בתוכם, אבל
כשאומר "לכון" א"כ הוא קובע ברכה לאנשי
בית הכנסת בפני עצמם, הרי ממילא מוציא
עצמו מן הכלל. ולכך עדיף יותר לומר "להון
ולנא". וכך הוא בסידור ריעב"ץ ז"ל.

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן:

◆ עמק ברכה ◆

כשנפטרין לבתיהן, מסיימין בשלום, שכן כל הברכות חתומיהן שלום, וכמו שאמרו ז"ל במדרש (רבה ריש פ' פנחס) ואין כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

שלמא רבא: הלשון זר, כי לא יאמר "שלום גדול" אלא "שלום רב" (תהלים קי"ט קס"ה). או רב שלום (ישעי' נ"ד י"ג), ואם כן תרגומו "שלמא סגי". ועוד קשה לי הלשון "שלמא רבא מן שמיא והוי לי לומר "מן מארי שמיא", וגם למה לא אמרינן "שלמא רבא וחיים מן שמיא" אי נימא דקאי על הקב"ה, וכמו שאומרים בנוסחת "על ישראל ועל רבנן שלמא רבא חינא כו' מן קדם אבוהון דבשמיא", ועוד, למה כופלין אח"כ לומר "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום", והא כבר התפלל על שלום. ואין כאן שום מקום לתוספות תפלה על הקודם. לכן נראה לי דאין כאן הכוונה לבקש על השלום, אלא כדרך שאמרו ז"ל (בתענית כא), אבא אומנא הוי אתי ליה שלמא ממתיבתא דרקיעא כל יומא, וענינו בלשון אשכנז - (בעגריסונג), וזה נקרא "שלמה רבא מן שמיא". וזה המובן בברכת יאר ה' פניו אליך. ונקרא בלשון חכמים "סבר פנים יפות", והוא כולל כל הברכות, וכמו שאומרים בברכת שים שלום כי באור פניך נתת לנו וגו'.

ובנוסחת האבודרה"ם וסדורי ספרד - שלמא רבא מן שמיא חיים ושבע וישועה ונחמה ושיזבא ורפואה וגאולה וסליחה וכפרה וריוח והצלה לנו ולכל ישראל, ובנוסחת הרמב"ם - שלמא רבא וסייעתא ופורקנא משמיא עליכון ועל כל קהלהון דישראל ואמרו אמן. ובסדור רע"ג ז"ל איתא כעין הנוסחא שבסידורי ספרד, וליתא תיבת רבא מן שלמא לחוד, ובסידורי אשכנז קיצרו. ולפי מה שכתבתי לעיל הרי שלמא רבא מן שמיא כולל כל הברכות, לפי שענינו - הארת פניו עלינו, ולכך לא הזכירו רק חיים לחוד, כי באור פני מלך חיים (משלי ט"ז ט"ו), ועיין רש"י ז"ל שם, שהסברת פני המלך, חיים הוא לו.

וחיים טובים: מפורש לעיל, למה אומרינן כך בקדיש דרבנן.

צדיק, ומ"מ כתיב בו חן. וזה יורה הלשון שאומר, פלוני מצא חן בעיני פלוני, אבל עכ"פ ראוי, הוא להיות מחונן. וחסדא הוא שאין העושה חסד מתחשב כלל אם המקבל ראוי והגון לזה, והוא עושה רק ממדת טובו לבד, שרצונו להיטיב לזולתו, ואעפ"י שאין עליו החיוב. ובתרגום אונקלוס מתרגם בכל מקום חסד - טיבו (עיין בראשית כ"ד), ובתהלים (כ"ד) טוב וחסד מתרגם טבתא וחסדא, וכן בכמה מקומות. וא"כ חסדא הוא גם תרגום של חסד. ורחמים הוא - שבעצם מגיע לו שכר, אלא שמשלם לו יותר מכפי המגיע לו. וכבר ביארתי זה לעיל בפירוש ברכת גומל חסדים טובים, עיי"ש. ופורקנא: וישועה (תהלים קי"ח ט"ו). וכך בשאר כל המקומות מתרגם ופורקנא. קמזה קשה לי בנוסח על הנסים שאמר, ועל הפורקן וגם על התשועות, והרי ענינם אחד. ונראה לי לפי שיש שני מיני ישועות. יש שנושע מצרה שהי' בה ונמלט ממנה, ויש שנותן לו עזר להתגבר על חבירו. וכל ישועה שפירושה שנמלט מצרה, מתרגמינן פורקנא. וזהו סתם לשון ישועה שבכתוב. ובנוסח שעל הנסים הוסיפו לומר מפורש גם על הישועה שהתגברו על אויביהם.

מן קדם אבוהון די בשמיא ואמרו אמן: כך הוא ברמב"ם ובסידורי ספרד וכן בסדורי אשכנז הישנים. ויש סידורים שכתוב בהם "די בשמיא וארעא" / ואינו נכון כלל. כי ענינו - אבוהון השוכן בשמים. וכן לעיל - אבינו שבשמים עשה עמנו חסד. ומצוי הלשון הזה הרבה בתנא דבי"א. וכן באגדות שבש"ס - אביו שבשמים. ובמשנה (סוף פ"א דר"ה) אביהם שבשמים. ואם רוצה לומר "בשמיא וארעא", יאמר "מאריה דשמיא וארעא". וכן ראיתי בסידור אשכנז ישן, וכך הוא באבודרה"ם. ולדעתי שנעשה זה שלא בהשגחה וערבבו כאן הנוסחאות, שהרי בנוסחת תקבל ליתא בכל הסידורים רק "קדם אבוהון דבשמיא" לחוד. שוב ראיתי שגם בסידור הרב זצוק"ל ג"כ הנוסחא "די בשמיא" לחוד.

יהא שלמא רבא מן שמיא: לפי שהקדיש נתקן בעיקרו בסיום התפלה או הדרשה,

אור התפלה

שער

השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. ואחרי כוונתו סולם דא צלואתו. ומלאכי אלקים הם המלאכים הנביאים מאחיות התפלה, ומלאכים אלו הנה תפלה הם עולים ואחרי יורדים, שהוא השפע ברכה הנמשך ע"י התפלה.

ולחיות שהתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, לזאת הנה סדרן של ה' עולמות בתפלה הוא ג"כ ברדך מלמטה למעלה, תפלה עש"י ואח"כ יצירה בריאה אצילות. והם הדי' שליכות תפלה: עד ב"ש, פסוד"ן, ברכות ק"ש, ושמו"ע. ואח"כ היא המשבת האור מאצילות לעש"י בדרך מלמטה למטה: נפ"א, אשרי וכו' לציון וכו'.

בן כל עולם ועולם בעלי וידיה בוי' שליכות תפלה, ישנו עמוד המפסיק ומבדיל בין עולם ועולם וגם הוא מחכרם, ועמוד זה הוא הקדיש. ועמוד היראות הוא הקדיש דרבנן שקודם הודו שהוא הקדיש הראשון כמבואר בפע"י הנ"ל, וכמבואר במשנת חסידים ובסידורי תפלה עש"י קבלה, והמפריש בהכוננות שבין קדיש זה להקדיש שבין שתובת וברכת יוצר, והקדישים שאחר שמו"ע.

(ג) שייכותו לתפלה בצבור.

והנה בקדיש דרבנן היא ההוספה על ישו"אל כ"ו ויש לזה שייכות לכללות הענין דמצות ואובת לרעך כ"ו שקודם התפלה, להיות תפלה היוחד גם היא נכללת בתפלה כלל ישראל, שהוא אמתת ענין התפלה בצבור שהוא תפלת הריבים.

דרנה בתפלה יש ב' דרגי' כוללות, ובכל צד צד מהן ג' דרגות פרטיות, השתי דרגות כוללות הם א' התפלה זכר ימות השנה, ב' דעש"י שהוא עת רצון, והג' דרגות פרטיות הם, א' תפלה היוחדת, ב' תפלה הצבור, ג' תפלת הריבים.

המפריש דתפלת הצבור (שהוא מנין של עשירה) לתפלת הריבים (שהם במספר מרובה) אינו חלוק בעניני דיינים, כמו שהוא חלוק בדונא דתפלת היוחדת ותפלת הצבור, אבל הוא חלוק בעניני הרוחני.

הדי כ"י אבותינו רבותינו הקדושים וצוקלקל"ה נבג"י י"ע פסקו להלכה לאלו ששאלו בענין תפלה בצבור, דא"י קיימו שניהם לעסוק בעבודה שכל בא"י כותהתפלה ולהתפלל בצבור, עו' להם כי פירוש תפלה בצבור בשעה שהצבור מתפללים. וסידור להם כי ישמעו כל התפלה קדישים, ברכי, קדושה, קריאת התורה, והקדישים דתפלת הצבור, ואח"כ להתפלל במחנות איש איש כפי השגת יד שכלו בהעבודתו שכלי.

כי אמירת ענין דתפלה בצבור שהוא תפלת הריבים (מעלה היותר נפלאה דענין התפלה, זה בכל ימות השנה והו' בהחמנים דעת רצון) הוא לכליל עצמו בכלל תפלת יש"אל, והוא ע"י אמירת הרוי מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך קודם התפלה כמ"ש בסידור.

(2) היא רמ"ב, ח"ג ש"י, ב. תעני הוי' ח"י מ"ה.

קדיש דרבנן

שער

אמנם זהו מה שהיהודי מכניס עצמו בהכלל. והנחוס על ישראל כ"ו הכוונה בו בשותפים, הוא מה שהצבור (של עשור) מכניסים היחידים בכללם להיות גם תפלתם של אלו התפלתלים בחיזיות ומכוונים להם לכליל עצמם בתפלת הצבור, שיהיו בכלל הצבור, וה"כ דאחרי הצבור (המתפללים כעשור) כוללים עצמם בכלל תפלת הריבים לכל ישראל.

(ד) נוגע להתפתלותם ולהפטרותם.

והנה יש עוד ענין פנימי באמירת קדיש דרבנן קודם התפלה מה שכולל ב' ענינים, וה' שנוגע להתפתלות כיום והיא ע' לאנשים ר"ל. וה"כ שזה נוגע להתשמת של המפטרות אשר לזכותם ולעילויים מתפללים.

דרנה קדיש הוא עמוד המחבר, ויש בו העלאה והמשכה. והוא דבקדיש זה שקודם התפלה יש בו כוונות דהתעוררות רוחנים, בנוגע לעילוי הנשמות עצמן העולות ע"י תפלה בנייה וכו' בניהם יחיד, כמבואר ענין זה בארוכה במ"א, דכל דבר טוב, בהידור מצוה בכלל ובעניני צדקה ושמיירת התפלה כפרט, וזה עילוי לשמותיהם של האבות, אשר גודל עלייהם הוא ע"י תפלה בניהם ויצאי הציהם, או רעיו וידידי העוסקים במצות ותלמוד תורה בשכלם כבוד.

וזהו וקדושים בכל יום יהללך סלה, דקדושים הם הנשמות שהיו בגוף ונסתלקו וילכו למעלה, הנה יהללך הוא העילוי שלהם מדרגא לדרגא עד רום המעלות דזהו סלה שהוא עילוי שאין לו סוף, הוא ע"י התפלה, דבכל תפלה ותפלה מגי תפלות דשחרית ממה וערבית הוא עילוי חדש.

וכן הוא בנוגע להתפתלותם עצמם אשר בתפלתם לעילוי נשמת אבותיהם ואבות אבותיהם, הנה ביה הם גורמים נוח רוח לשמות העולות, ואשר בגלל זאת הנה נשמות אבותיהם ואבות אבותיהם מעוררים רוחים (וכן הוא גם לאלו שמוכיבים אותם בכות מצות ות"ת כ"ל) להיות נמשך להם שפע ברכה בגשמות וברוחניות.

(ה) גודל מעלתו.

מכל האמור בקצרה מוכן גודל מעלת קדיש דרבנן שקודם התפלה, ואין אני יודיע מאיזה טעם בטלחה אצלם, דאצלם אין אמורים קדיש דרבנן קודם התפלה, ומצונתנותה לוקים את דבר אמירת הקדיש דרבנן קודם התפלה בנהוג בכל ישראל.

אמרת קדיש כ"י אדמו"ר מוה"ר"י ח"י ע' קטא וא"כ

(3) עיי' ג"כ תנ"ך לנפ"י ע"י 19 ואיל"י.
(4) עירובין ד"ג, א.